

BUITEN

7^E JAARGANG N^O. 19.

ZATERDAG 10 MEI 1913.

Foto B. Groote & Co.

DE OPENING DER TENTOONSTELLING „DE VROUW 1813—1913”.
OP DEN VOORGROND MEVROUW VAN LOON—EGIDIUS EN MEJ. Dr. MIA BOISSEVAIN. ACHTER
MINISTER TALMA MEVROUW OVERVOORDE—GORDON, VOORZITSTER VAN DE HISTORISCHE
AFDEELING.

BUITEN

Geïllustreerd Weekblad
aan het Buitenleven gewijd

INHOUD:

DE OPENING DER TENTOONSTELLING „DE VROUW 1813—1913”, ILLUSTRATIE	BLZ. 221
BEATRICE, OF ROME IN 1513, NAGELATEN TOONEELSTUK IN 4 BEDRIJVEN, VAN J. WINKLER PRINS, (12)	222
VOORJAAR, (GEDICHT), DOOR M. COHEN JR.	223
BATENBURG, DOOR M. D. Z.—M., GEÏLLUSTREERD. BLZ. 224—226	
WEERVOORSPellen, DOOR E. TH. W.	BLZ. 226
GELETTERDE REPUBLIKEINEN.	226
TEGEN PASCHEN IN DE AMSTERDAMSCH E JODENBUURT, DOOR BERNARD CANTER, GEÏLLUSTREERD.	227
HET 6-METER JACHT NEERLANDIA VI, GEÏLLUSTREERD.	228
DE UITVINDER VAN DE GUILLOTINE, DOOR A. C. JAGER.	228
DE FLORALIES OP DE TENTOONSTELLING TE GENT, DOOR E. TH. W., GEÏLLUSTREERD	BLZ. 228—229
„LUILAK”, DOOR D. J. VAN DER VEN	BLZ. 229
EEN INTERESSANTE TENTOONSTELLING, DOOR E. TH. W.	231
ILLUSTRATIES VAN GEBEURTENISSEN IN DE AFGELOOPEN WEEK	BLZ. 231—232
DE VOGELS EN HET VOLKSGELOOF, (IV), DOOR FOLKLORUS	BLZ. 232

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers **Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten.”** Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's. Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

BEATRICE, OF ROME IN 1513.

Opvoeringsrecht voorbehouden.

Nagelaten Tooneelstuk in 4 Bedrijven van J. WINKLER PRINS.
VIERDE BEDRIJF.

(12) EERSTE TOONEEL.

Voorste gedeelte van het gewelf van de Sixtijnse kapel. Enige meters er onder 'n zwaar steigerwerk. Tegen het ovaal-ronde gewelf links en rechts fresco's er boven. De onderste gedeelten rechts gemaskeerd door 'n rouwgordijn. Aan dienzelfden kant het bovengedeelte van 'n kapelvenster, onbedekt. Tegen den onbeschilderden achterwand, in de diepte van de kapel, het altaar. Links tegen 'n zwaren pijler donkerbruin houten kansel. Op het steiger allerlei benoedigheden voor den fresco-arbeid. Ladder uit het diep van de kapel er tegen. Michele Angelo, later Urbino.

MICHELE: (*till van tijd tot tijd het gordijn op en kijkt er achter*): Af. . . . Dit noemen ze nu af, en de menschen hebben gejubeld. . . . Ja, het is af geweest. En het zou af zijn, lang af geweest zijn, als ik de voldoening kon vinden, die ik zocht. Maar al die opeenstapeling van arbeid! M'n gedachten moet ik splitsen in even veel deelen als het mij opgedragen werk. En dan de éénige waard het te zien, die er over kon oordeelen, hij is niet meer! (*Verzinkt eenige oogenblikken in gepeins*). En nu (*met verheffing van stem, trotsch*), nu ik dit heb geschapen, nu ik God den Vader schiep, die met zijn machtige armen de zon te voorschijn roept uit het niet en het zachte aangezicht laat lichten van de maan, nu ik God den Vader schiep, die op 'n wenk van zijn wil, 'n beweging van zijn Woord, het Licht scheidt van de Duisternis en de Aarde breekt van de wateren; die de kruiden laat ópleven en de dieren laat heen-en-weer gaan; die met bevelend gebaar van hand en arm den mensch maakt en aan zijn hart drukt zijn engelen; die Eva trekt uit Adam's zij en haar met zoet gebaar doet danken voor de vreugd van het leven; nu ik den Daemon in menschengestalte de vrouw liet verleiden en weggagen uit het Paradijs; nu ik het offer bouwde van Noach en de ark op de wateren van den zondvloed; nu ik de menschen liet kampen tegen de wilde golven en vluchten op bergspitsen en onder het doek van 'n tent; nu ik er op voorstelde hoe Gods toorn met bliksems, orkanen en regens de geschonden Heiligheid zachter stemt; nu ik Noach liet uiltachen door Cham en eeren door Japhet en S. m — nu mag ik denken aan het Judicia, mijn Judicia, mijn oordeel, mijn iaatste, ginder (*wijst met de hand*) boven het altaar, waar het donker is in de kapel en nog onbeschilderd de wand. (*Het orgel begint te spelen: Michele luistert in biddende houding*) Ja de mensch, de kortzichtige mensch! Altijd weer dat prijzen, wat ik te danken heb aan mijn kennis, aan mijn wetenschap van het vak. Maar

wat ik heb uit mijn innigste wezen, uit het diepst van mijn ziel, het gaat voorbij aan de stompzinnige verijndheid rondom mij! het pakt met z'n tanden niet het weeke weefsel, de ziekelijke verweektheid van het zondige bedrijf om mij heen. God-Vader's alom-tegenwoordigheid! Moeilijk probleem; maar de kennis der optische wetten bracht er mij. Jona's zittende houding met de voeten naar voren en het hoofd recht-op tegen 'n hol gewelf, waar, in werkelijkheid de teekening precies anders-om ligt, het heeft Condivi zelfs in de war gebracht. Dat vinden ze nu mooi, dát vinden ze prachtig! Dat uiterlijke, dat kunstjes-achtige, waarop ik laag neerzie, als op 'n noodzakelijkheid in een schijn-gragen tijd. (*Het orgel begint te spelen: Michele luistert in biddende houding*). Kijk, ik word ook beproefd. Men zegt, dat ik geen eerbied heb, te weinig eerbied voor de naaktheid, voor de onbedekteheid van zelfs het teederst schepsel, de vrouw. Dat ik, tegen de gewoonte in, God-Jezus zelfs heb afgebeeld, zooals hij kwam uit de handen van Alvader-Schepper. Maar, zou ik dit anders kunnen? Moest ik het anders, ik werkte niet: want ik zou werken tegen mijn heiligste overtuiging; tegen aard, wezen, dát diepe wat onmiddellijk uit God is en waaruit al wat ik kan, opwie. Maar zij, zij herauten, boodschappers, priesters en profeten van een uitwendigen schitter-tijd, zij willen dit uitwendige zien, dit mooie, dit phosphoresceerende, glim-lichtende. En voor alles wat het dichtst tot de ziel streeft, tot het hart, tot den kern der dingen, schuiven zij dekkende windsels, binden zij banden, die het warme bloed wegdrijven en den polsslag van het leven verflauwen. Zie, hij, zeggen zij, schuldert het onbedekte; en hun slappe oogen, hun verwijfde leden kunnen niet tegen den prikkel, komen in opstand, zooals Satan in opstand kwam tegen zijn Heer! Maar wat zij zien, zie ik niet; wat zij meenen, dat ik doe, doe ik in het geheel niet. Want ik zoek niet het wezen omsluitende in het vergankelijke weefsel; maar ik zoek het Wezen, de ziel zelf. Ja zie, de ziel in dezen zielloozen tijd, die zoek ik. Nu ik er over nadenk, weer over nadenk, is het mij nooit zoo duidelijk geweest als nu. (*het orgel begint te spelen: Michele in biddende houding*). En hoe zou ik die ziel, dat Wezen, dat Oorspronkelijke dat Diepe, dat dragende fundament zuiverder kunnen uitdrukken, beter doen uitschijnen dan door het zoo onmiddellijk mogelijk te geven, van allen bovenbouw ontdaan? Vorm. . . . ik geef er niet om. Kon ik ze maar missen. Maar helaas! Daar de ziel gestalte moet hebben om waarneembaar te zijn, is vorm onontbeerlijk. En hoe kan ik ze beter uitdrukken, die ziel, dan door de ziels-bewegingen, zooals ze in houding en gelaatsvertrekking, groepeerings en gebaren spreekt van den hooger mensch? Heb ik zelfs niet de warme levenskleur opgeofferd, waar ik kon, om in grijs-gauwe, in bronsgroene tinten nader tot het on-stoffelijke te geraken; tot dat waaruit alles is voortgekomen, zij het geen abstractie, geen hersenschim, maar ver verheven boven de verstandigste denkzinnen? (*Het orgel begint te spelen: Michele in biddende houding*). Ja, allerhoogst Levensbeginsel, onbegrijpelijk, maar tastbaar voor de fijne voelhorens van mijn scheppende kunst. . . . geschapen ik, stellig naar uw beeld, maar dan toch zóó, dat ik niet ben als iedereen. . . . gij doorwarmt mij met uw sterkende Heiliging. . . . als ik u niet had, zou ik wegzinken tusschen de hoog-opslaande golven van dezen zondigen tijd. . . . o Savonarola . . . o martelaar. . . o gij mijn vriend eens; maar te gronde gegaan aan de onpraktische nastreving van uw meer dan menschelijk Ideaal. . . . (*De ladder tegen het steiger kraakt: Michele met verheffing van stem*): Wie gij ook zijn moogt, blijf beneden. Ik wensch niet gestoord te worden. (*'n Oude man duikt op en staft voorzichtig op het steiger*).

URBINO: Ik ben het, meester, ik, Urbino. . . .

MICHELE: Gij goede oude, voorzichtig maar. . . . hier 'n hand. . . . Trouwe diensten vergeet ik nooit; en gij, zoolang ik je heb, en dat zijn reeds heel wat jaren, waart 'n rots waarop ik mij kon verlaten als op me-zelf.

URBINO (*hijgend*): Ja oud, ik word oud. . . . veel te oud naast iemand als u. En dan van-daag al die drukte. . . . m'n hoofd loopt om.

MICHELE: Welke drukte?

URBINO: Daar is voor-eerst geweest graaf de Sannazaro, vergezeld van de kardinalen Bambo en de Bibbiëna. . . .

MICHELE (*verwonderd*): Rafael's vrienden!

URBINO: Ja ze hadden 'n verzoek aan u in verband met meester Rafaële, maar ik heb het niet goed begrepen. Dan 'n tweede verzoek, maar uit naam van Leo X, de nieuwe Paus. De San Lorenzo, die ge omgestort hebt op het feest van meester Leonardo.

MICHELE: Hoe weet ge dat?

URBINO: Ja, dit zei Kardinaal de Bibbiëna zoo langs zijn neus. . . . Maar is het waar, hebt ge dat gedaan?

MICHELE: Verder.

URBINO: De San Lorenzo moet verbouwd, verfraaid worden, er moet 'n nieuwe gevel aan en allerlei beeldwerken, iets van langen adem; en dat moet gij doen. De kardinalen dachten, dat ge wel terug zoudt verlangen naar Florence, meester. . . .

MICHELE: En wat zei de Sannazaro?

URBINO: Niets. . . . maar hij lachte van tijd tot tijd.

MICHELE: Kort-en-goed, wat willen ze?

URBINO: Zooals ik zei. . . .

MICHELE: Neen. Komen ze hier om met mij te spreken. . . . dát bedoel ik.

URBINO: Ja, dat hebben ze gezegd.

MICHELE (*grimmig*): Ik begrijp het al.

URBINO: Nauwelijks waren ze weg, of daar komt een notaris, een deftig in het zwart gekleed heer. Hij had een schrijven bij zich in 'n portefeuille onder den arm.

MICHELE: Wat kwam die doen?.... ik eet droog brood en drink water.

URBINO: Die sprak duidelijker. Hij had haast en betreurd het, dat ge niet thuis waart, en hij wilde ook niet zeggen waarvoor hij kwam; maar in het atelier stond hij lang stil voor de schetsen van het mausoleum, van het praalgraf van Juliano, wat gij noemt de tragedie van uw leven. Voor dat eerste groote plan, buiten, in twee verdiepingen, waar beeldgroepen den slag symboliseeren die de kunst kreeg door Juliano's dood en waar gij de onderworpen provinciën voorstelt onder de bovenbouw vol allegorische figuren....

MICHELE: Ik weet dat.... verder....

URBINO: Nu voor dát plan bleef hij lang staan mijmeren.

MICHELE: Ik begrijp dat al. En wanneer wil die notaris terugkomen?

URBINO: Ook al zoo snel mogelijk.... Maar ik ben er nog niet.

Ook meester Leonardo is er geweest.

MICHELE: Die moest maar bij Bramante blijven. Wat had meester Leonardo?

URBINO: Daar liet hij zich niet over uit.

MICHELE: Ook goed. Zijn we er nu?

URBINO: Nog lang niet....

MICHELE: Wát zeg-je?

URBINO: Luister.... er kwamen eenige jonge meisjes, kantwerksters, leerlingen van Signora Beatrice, ze wilden u spreken, ze moesten u spreken; gij waart de eenige, die zoudt kunnen helpen, verzekerden zij.

MICHELE: Ik begrijp het al.

URBINO: Ik vertelde, dat ge in de Sixtina waart, want ik had medelijden.

MICHELE: Had dat nu niet gedaan.... Verder....

URBINO: Eindelijk kwam Nicolo Machiavelli uit Florence. Hij had gewichtige tijdingen en wilde ze u mededeelen.

MICHELE: En is het hiermee uit?

URBINO: Ja; het is uit.

TWEEDE TOONEEL.

Vorigen; Kantwerksters.

MEISJESSTEMMEN VAN OMLAAG: Laten we 'n dansje doen in de Sixtina.... één twee.... één, twee (*men hoort het geschuifel van dansende voeten over het marmer, afgebroken door gelach. Michele ziet 'n tijldang naar beneden, terwijl Urbino opruimt*).

MICHELE (*zacht*): Ja, goed dat ge wat plaats maakt. Ze mochten hier op m'n stijger eens willen dansen....

URBINO: Ze zijn jong en vroolijk.

MICHELE (*streng*): Dat weet ik wel.

MEISJES-STEMMEN: Zullen we nu kijken wat de kluisenaar uitvoert? Misschien slaapt hij wel. — Als hij de ladder maar niet omgooit als wij er op zijn.

MICHELE: Urbino, trek de ladder omhoog!

URBINO: Meester, ik kan het niet. Er staat er al één op.

STEM VAN BENEDEN TEGEN URBINO: Mogen we naar boven komen?

MICHELE (*bij de ladder naar beneden kijkende*): Wat wil jullie?

STEM: We hebben 'n boodschap.

MICHELE: Ja, ik begrijp het wel; maar ik doe het niet. Het ópklommen zou dus vergeefsche moeite zijn.

STEM: Doet u het niet? Maar u weet immers niet wat we verlangen.

MICHELE (*aan de ladder trekkende*): Dat weet ik wel. (*trekt de ladder 'n paar meters op; haakt 'n sport in 'n haak*).

URBINO (*naar beneden kijkende*): Meester voorzichtig.... er staat 'n meisje op.

MICHELE: Dat voelde ik wel bij het trekken (*luid naar beneden*): Blijf nu 'n uurtje zweven, dan dien je ergens voor; dan verbeel-je 'n engeltje op de ladder, die Jacob in zijn droom zag en ik van plan ben hier te schilderen. Van tijd tot tijd kan ik kijken.

STEM: Heb medelijden, meester; ik houd dat niet lang uit: de houding is te moeilijk.

ANDERE STEMMEN: Laat los, Mona; laat je vallen: wij zullen je wel opvangen.

MONA: Neen, kindje: het marmer is te hard....

MICHELE (*bitter*): Niet te hard om op te dansen....

STEMMEN: Klim dan naar boven.... de ladder zwikt niet.

MONA (*tot Michele, die naar beneden kijkt*): Houd asjeblieft van boven de ladder vast en recht, dan klim ik op....

MICHELE: Neen.

URBINO: Laat ik het doen, meester.

MICHELE: Zet me den voet niet dwars.

URBINO (*handenwringend*): Maar het meisje zal vallen.

MICHELE (*bitter*): Dat doet ze toch.

URBINO: Maar dan is het onze schuld niet.

MICHELE: Je hebt gelijk. Doe jij het dan.

(*Urbino houdt de ladder stijf en Mona klimt opwaarts*).

MONA: Meester, gegroet.

MICHELE: Een leeuw bezoeken in zijn hol, is dat niet wat overmoedig?

MONA: Ja, maar de koning der dieren is edelmoedig.

MICHELE: Ik niet.

MONA: U kijkt me aan om bang van te worden, het is waar.

MICHELE: Dat is m'n gewoonte.

MONA (*terzij*): Wat ben ik toch begonnen.... Maar ik had 'n zwak oogenblik en heb veel goed te maken.... al zou het mij m'n leven kosten.

MICHELE: Doe je 'n schietgebed?

MONA: Neen.... Maar wat ik zei, hoeft u niet te weten.

MICHELE: Zoo.... dus je bent niet bang.... dat is 'n goede eigenschap. Vooral te waardeeren in 'n vrouw.

MONA: Vrouwen zijn moediger dan mannen....

MICHELE: Dat hoor ik met genoegen.

MONA: Maar u gelooft het niet.

MICHELE: Ik geloof het wel.

MONA: Bewijs de waardeering van mijn moed door een daad.

MICHELE: Ik ben al druk bezig.

MONA: Hoe zoo?

MICHELE: Wel door met je te praten. Dat doe ik niet met iedereen.

STEM VAN BENEDEN: Mona, heb je 't nu verzocht?

MONA: Ik denk er nog niet aan.

STEM: En de bestelling van de vrouw van den Bankier.... dat nieuwe model....

MICHELE (*nieuwsgierig*): O Raccami.... merlatti.... op het allernieuwste punto in aria.... daarvoor wordt mijn modeleer-kunst ingeroepen. Dat verzoek is niet nieuw. En ik teekende er wel vroeger voor. Maar nu, in deze dagen.... nu de geest van den tijd hoe langer, hoe oppervlakkiger wordt; nu de kunstzin hoe langer hoe meer neigt tot het heidensche; nu Giovanni de Medici rond-om zich roept al wat de klassieke literatuur beoefent: al wat commentaren schrijft op Tiballus en Propertius en Apulens.... nu zou ik er nog 's over moeten denken, ernstig over moeten denken.... en vraag ik mij af: wat zou Savonarola er van zeggen?

MONA: Die is lang dood en verbrand.

MICHELE (*streng*): Maar zijn geest leeft nog.

MONA: Ik heb broeder Jeronimo, toen ik 'n kind was, hooren boetpreken in Florence, uit 'n dergelijke houten kansel als deze, en het maakte indruk. Meisjes en vrouwen trokken zich beschaamd kantstrooken, passamenten, kragen, opschik, al wat weelde was, van het lijf en moffelden het weg.... in de zakken. En als zij het niet deden, waren het de kinderen van de straat.... of het gemeen.... of de gauwdieven.... Er waren meisjes, die geheel beroofd werden midden op den dag, op den publieken weg.... en de Paus deed 'n oogje dicht.... tot eindelijk hij zelf bedreigd werd, niet waar? En toen was het met broeder Jeronimo gedaan.

STEM VAN BENEDEN: Mona, heb je 't verteld?

MONA: Neen, nog niet.

MICHELE: Ja, broeder Jeronimo was 'n enthousiast, maar 'n onpraktische.

MONA: M'n tante verloor bij die gelegenheid haar kostbaarste waaier, die beschilderd was door Ghirlandajo.

MICHELE (*nadenkend*): Ja, het gemeen en het plebs en de kunst....

MONA: Begrijpen elkaar niet.

MICHELE (*nadenkend*): Misschien.

STEM VAN BENEDEN: Mona, heb je 't verteld?

MICHELE: Wat moet je toch vertellen?

MONA: Wel, meester Rafaël....

MICHELE: Niet over meester Rafaël.

MONA: Maar laat me toch uitspreken. Hij is ziek en heeft koorts. Hij ijlt.... hij roept om u....

MICHELE: Om mij?

MONA: Ja, we zijn bij hem geweest en toen zat hij op, verwilderd; en hij lachte onzinnig. En hij vertelde, dat hij 'n wedstrijd had gehad met del Piombo.

MICHELE: Ja, maar dat heeft hij gedroomd.

(*Wordt vervolgd*).

VOORJAAR.

Onder de boomen, schreden de blinden,
Wéér naar huis, om ruste te vinden.
Kinders leidden hen aan de hand,
Een, aan iederen kant.

In de dunnige voorjaarsboomen,
Was al 'n ritsel van leven gekomen.
De blinden, gingen met peinzend gestaar,
Luisterend er naar.

Aan hun zijde, de kinders sprongen,
Streelend tegen hen aangedrongen,
Vroolijk huppelend, zoo tevrée,
Voerden ze hen mee.

Langzaam, ging de Dag verstillen.

.....
Bóven, ging daar 'n vogeltje trillen,
Over der blinden rustig gezicht,
Gleed iets wonder-licht.

M. COHEN JR.

Foto C. Steenberg.

HET KERKJE TE BATENBURG.

B A T E N B U R G.

DE meeste lezers zullen wel niet weten, waar Batenburg ergens in ons land gelegen is. Om hunne nieuwsgierigheid niet langer op de proef te stellen, deel ik maar dadelijk mede, dat het oude stadje een uurtje fietsen van Nijmegen ligt en wel in het aan geschiedkundige herinneringen zoo rijke land van Maas en Waal. Wel mag ik het stadje oud noemen, want het dagteekent reeds uit den tijd der Kelten. Een Keltisch koningszoon, Bato, zou volgens de overlevering Batenburg eenige jaren voor onze jaartelling gesticht hebben. Merkwaardig in verband met deze overlevering is hetgeen men in 1874 gevonden heeft bij den bouw der R. K. kerk. Bij het graven werden verscheiden urnen en afgodsbeeldjes gevonden, terwijl op eene diepte van 5 M., een tronk werd ontdekt, aan welks buitenzijde een groote ijzeren ring, door middel van een kram, bevestigd was. De holte van den tronk was gevuld met + 150 urnen.

Het merkwaardigste van Batenburg was wel het kasteel, waarvan thans niets meer over is dan eene ruïne, bestaande uit eenige bouwvallige muren en half ingestorte kelders. Waar zich vroeger reeksen van vertrekken met hun eigenaardigen bouwstijl en inrichting uitstrekten, bloeien thans de vruchtboomen en wordt de grond verder voor moestuin gebruikt. Volgens de overlevering zou het kasteel dagteekenen uit het jaar 327 en zijn gebouwd op de plaats, waar zich vroeger een tempel van Mars Victor bevond. Het plaatsje is rijk aan historische herinneringen, daar de stad na hare ommuring + 1000 eene sterke vesting was. Sinds dien tijd mocht Batenburg zich in de twijfelachtige gunst verheugen een lokaas voor de Geldersche hertogen te zijn. In 1497 bestemde de Geldersche hertog Albert bij nacht de vesting. De poorters, die het stadje dapper verdedigd hadden, namen de wijk naar het slot, dat zeer sterk was. Daarin verweerden zij zich geruimen tijd met den grootsten moed, doch toen de torens grootendeels in puin lagen, gaven zij zich over onder beding van vrijen aftocht. De hertog versterkte toen het slot en voorzag het van eene nieuwe bezetting, die de Maasstreek zeer onveilig maakte. In lateren tijd is Batenburg nog tweemaal in de handen van Geldersche hertogen gevallen. Van de ommuring is op het oogenblik niets meer te vinden, de fundamenten er van heeft men echter ontdekt bij herstellingen aan den dijk. Zelfs in den 80-jarigen oorlog heeft Batenburg nog een rol gespeeld. In 1579 koos heer Karel van Bronkhorst Batenburg de Spaansche zijde. Niet lang bleef het in het bezit der Spanjaarden, in 1582 werd het door de Staat-sche troepen hernomen. Slechts kort mochten deze zich in het bezit er van verheugen, het viel den Spanjaarden opnieuw in handen, die het evenwel weer na harden strijd moesten over-

geven. In 1586 werd het op last van Prins Maurits door Graaf Philips van Hohenlohe stormenderhand veroverd. Deze liet ook het slot beschieten en enkele kogels die in de slotgracht terecht gekomen waren, heeft men later ter herinnering in de overblijfsels der torens gemetseld. Merkwaardig is, dat tegelijk met den Graaf van Hoorne en den Graaf van Egmond, twee heeren van Batenburg, Gijsbert en Diederik, op het schavot te Brussel onthoofd werden. In het Rijks-prentenkabinet bevindt zich eene kopergravure, waarop deze onthoofding is afgebeeld met het volgende onderschrift:

„Der Spaniarden grosz Ubermut
So iederzeit der teutschen blut
Ein abgesachtter viandt ist,
Auff dem Roszmart in kleiner frist
Achtzehn zu Brussel in der statt
In einer stundt gerichttet hatt
Dern viel von guttem Adel weren,
Auch zween Batenburgiehsche Herrn.

Anno Dnj. M. D. LXVIII 1 Junij.

Hevige branden in de 14de en 15de eeuw decimeerden de plaats; men stelde geen pogingen tot herbouw in het werk. Het stadje had en heeft nu nog in hoofdzaak twee evenwijdige straten, in het midden door eene dwarsstraat verbonden. Op het snijpunt daarvan ligt nu nog een groote blauwe steen, waarin zich eene ijzeren ring bevindt. Aan dien steen is eene eigenaardige geschiedenis verbonden. Vroeger bevond zich aan dien ring een ketting. Bij eene begrafenis moest de lijkstoet altijd langs dezen steen gaan. Had nu de overledene schulden, dan hadden de schuldeischers het recht, de begrafenis te beletten door de kist bij het voorbijgaan van den steen aan genoemden ketting vast te leggen. Na de betaling kon de begrafenis dan plaats vinden. Tot + 1800 is dit gebruik blijven bestaan, voor zoover, dat de lijkstoet steeds den weg neemt langs dien steen, door de bevolking „de blauwe kei” genaamd.

De heeren van Batenburg hadden het recht eigen munt te slaan. Vele dezer munten bestaan nog, dateerend van 1498—1641. Van een der muntmeesters van de heeren van Batenburg is bekend, dat hij in Deventer gevangen heeft gezeten. Om welke reden hij naar Deventer vervoerd werd, is onbekend, maar wel weet men, dat men up Sinte Petrus avent gerichte dede over den muntmeester van Batenborch. Dit gerichte-doen bestond in het koken van den man in een ketel, dien men opzettelijk aangekocht had ter vervanging van een ouden, die pas afgedankt was. Die ketel hangt nog aan een zijmuur van de Waag te Deventer.

Om nu op de ligging en verdere bijzonderheden van

Foto C. Steenbergh.

DE RUÏNE VAN HET KASTEEL BATENBURG.

het kasteel terug te komen, vermelden we, dat het gelegen is aan de Noordzijde van het stadje. Reeds in het jaar 775 ten tijde van Karel den Grooten wordt het eene sterkte genoemd. Het geheel was omringd door een zeer breede en diepe gracht. De ophaalbrug daarover verleende toegang tot het voorhof, waarvan de muren versierd waren met Fransche en Latijnsche opschriften. Verder trof men daar verschillende beelden aan, waaronder die van Bato en Claudius Civilus de voornaamste waren. In 1790 waren deze nog aanwezig. Het beeld van Bato had voor op den helm een open schapenschaar met het opschrift: „pour ronger les ailes aux Romains”. Volgens een opschrift op het voetstuk van dit beeld zou de burcht reeds in 127 v. Chr. gesticht zijn. Op het binnenhof bevond zich een diepe put, deze zou door den bisschop Willebrord gewijd zijn. Zeker is het, dat de Batenburgers een genezende kracht aan het water toeschreven (tegen koorts) en dat het water door den portier voor een zesde-half den emmer verkocht werd. Tegenwoordig heet deze put nog in den volksmond, „de Willebrordsput”. Ouden van dagen vertellen ons van een zwaar gebeeldhouwd ledikant, waarin, naar men zegt, een koning zou hebben geslapen. Waarschijnlijk wordt hier bedoeld Prins Willem III, koning van Engeland, die de gast is geweest van zijn Generaal, Willem Adriaan van Hornes. In 1794 verhief het trotsche kasteel zich nog in al zijn grootheid. Den 1sten November 1794 stak eene Fransche divisie de Maas bij Batenburg over en raakte daar slaags met de voorposten uit Nijmegen. Nadat de Franschen hen teruggedreven hadden naar genoemde stad, bezetten zij het slot. Bij het vertrek dezer troepen geraakte het kasteel in brand. Volgens ooggetuigen hadden de Franschen de groote wachtvuren niet gedooft, zoodat die na hun vertrek bleven doorbranden. Dit schijnt de onmiddellijke oorzaak tot de verwoesting te zijn geweest. Niemand stak een hand uit om het schoone kasteel te redden en men maakte gebruik van de gelegenheid om zooveel mogelijk te rooven en te plunderen. Later werden bij de winkeliers massa's papier als pakpapier verkocht, welk papier afkomstig was uit de archieven van het slot. Wat er van het eertijds zoo schoone kasteel over is? Ds. Heldring bezocht in 1839 de ruïne en hij haalt, om zijn indruk daarover weer te geven, het treffende lied van den Noordschen bard aan:

„Uwe vergruisde torens vergaan, Uwe statelijke paleizen vervallen, de winden ruischen door Uwe ledige voorhoven, wild gras verbergt den zetel van den koning, de uil nestelt in zijn schild, het mos bedekt het wapen der helden en de oogen der schoonen zegenen Uwe muren niet meer; met de donker rollende jaren zijn Uwe dochters verdwenen”. Dit was de indruk

van voor 70 jaar, nu is de aanblik van het eertijds zoo beroemde kasteel nog veel treuriger.

Het tegenwoordige glanspunt van Batenburg is wel de Ned. Herv. Kerk, met recht de trots der Gemeente. Door den ijver en de toewijding van den tegenwoordigen kerkvoogd, den heer Peinert, is de kerk prachtig onderhouden. Voor de hervorming was dit gebouw, gewijd aan St. Victor, in het bezit der Roomsche Katholieken. Omstreeks het jaar 1612 werd de oude kerk door brand gedeeltelijk verwoest, en later, behalve het koor, herbouwd. Het vermoeden bestaat, dat de oorspronkelijke klokken door den Graaf van Mansfeld aan de St. Janskerk te 's-Hertogenbosch geschonken zijn. De tegenwoordige groote klok draagt in een versierde lijst het opschrift: „Deese klok vergoten op den 22sten Augustus deses Jaars 1758.” De zilveren Avondmaalsbeker is een geschenk van Justina, Gravin van Nassau Grimhuizen, gemalin van Willem Adriaan, graaf van Hornes, overleden in 1721. Ook het tafellaken en de servetten, die bij het H. Avondmaal gebruikt worden, zijn nog van het kasteel afkomstig. Van buiten gezien is de kerk heel eenvoudig, van binnen biedt zij tal van herinneringen aan door de prachtige wapenborden. Alvorens mijne lezers iets van die wapenborden mee te deelen, wil ik hen even op de hoogte brengen van de adellijke geslachten, die het kasteel bewoond hebben. De

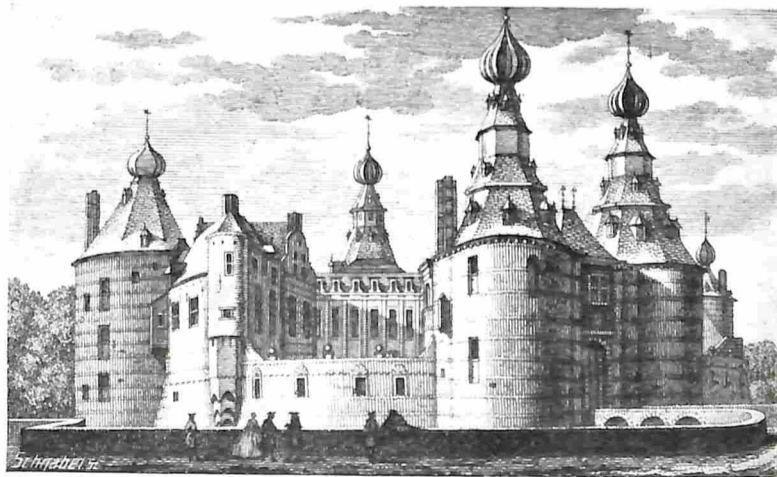
HET KASTEEL BATENBURG VÓÓR DE VERWOESTING
IN 1794.

Foto Heitmeier.

TEGEN PASCHEN IN DE AMSTERDAMSCH E JODENBUURT.
SPEELGOED VOOR DE FEESTDAGEN.

TEGEN PASCHEN IN DE AMSTERDAMSCH E JODENBUURT.

OUD-AMSTERDAM is aan het verdwijnen. Zullen met de hooge gebouwen en breede straten ook de Oud-Amsterdammers heengaan? Het is te vreezen. Want al blijft in een stad ook de geest der bevolking onwankelbaar, het moderne internationalisme zal ook den Amsterdamschen geest wel egaliseeren. De Jordaner is de Jordaner niet meer van voor twintig jaar. De Overtoomer was in den tijd van Nieuwer-Amstel een andere dan de Vondelkadenaar van heden. Buiten de Muiderpoort, buiten de Haarlemmerpoort, over de Weteringschans is een geheel nieuw type van den Amsterdamer ontstaan. Hoe weinig is er nog gedaan aan de psychologie der wijken. Wij hebben zoo waar gebrek aan een echt Amsterdamschen reporter. De besten van deze soort wonen op coquette villa's in het Gooi. Niemand wordt een goed Amsterdamsch reporter, die niet in Amsterdam is geboren. Want men leert de bevolking eener stad slechts goed vóór zijn twaalfde jaar kennen.

Maar er is een deel van het Amsterdamsche volk, dat maling heeft aan wat muren ook vallen, wat muren ook worden opgebouwd. Zij hebben binnenin een ommuurde veste gebouwd, sedert de muren rondom hun oud Jeruzalem werden geslecht. Want Amsterdam is nieuw Jeruzalem. In geen stad ter wereld verdragen Joden en andersdenkenden elkaar zoo goed als te Amsterdam. Zelfs worden onder zekere standen te Amsterdam de Joden voorgetrokken. Trouwens, het geestelijk leven van Amsterdam is in de laatste kwart eeuw voor een deel door Joodschen invloed beheerscht. Heyermans, Quérico, Rensburg, v. Collem, L. Simons, gaven vaak den toon aan. Het is voor geen klein deel aan Amsterdam's uiterst verdraagzamen geest te danken, dat de Joden zulk een levendig aandeel aan de Nederlandsche cultuur konden nemen.

Het getuigt voor de oerkracht van oude beschavingen, dat het Joodsche volk, zoodra de omstandigheden het maar even gedoogen, weder de gelijke wordt van de meest beschaafde volken, waartusschen het leeft. Want deze joden der jongste generatie, waarvan de een romans en tooneelstukken schrijft die internationale bekendheid verwerven en schetsen die tien jaren achtereen elke week tot het beste behoorden wat het litteraire journalisme opleverde; de ander een meesterlijke vertaling in verzen van Dante leverde; de derde een ongehooflijke belesenheid en een overwelldigende fantasie ten toon spreidde, behooren niet tot oude, goeode

Joodsche families, die reeksen geleerden opleverden, neen, het zou hun allen wellicht moeielijk vallen, een grootvader te noemen, die niet met een kleinen handel moeizaam zijn brood heeft verdiend. Uit het ghetto zijn ze gekomen. Het ghetto met zijn verdrukking en zijn druk, maar nu toonend het expansievermogen. Ons Amsterdamsch ghetto is ook aan het verdwijnen. Het oosten van de stad wordt langzamerhand gemoderniseerd en binnen de kwart eeuw zullen we het orientalsche hoekje van Groot Amsterdam wel onder de mokers van den slooper verpulverd zien. Laten wij er daarom nog van genieten, zoolang we kunnen. In de nauwe straatjes tusschen de Waag en de Muidergracht, tusschen het Jonas Daniël Meyerplein en de Oude Schans leven ze nog, de kinderrijke families, die eigenlijk nog niets geleerd en nog niets vergeten hebben. Daar huizen ze samen met hun liefde voor de ouders, hun vroomheid, hun eerbied voor den ouderdom, hun vasthechting aan de traditie, hun ingeboren ontzag voor wet en overheid. Het is in de dagen voor de Paschen interessant een kijkje in onze Jodenbuurt te nemen. Ziet hoe jong Israël glunder en schrandler lachend staat rondom het brood dat verbrand wordt, omdat op het Paascheest het huis met

bezemen gekeerd wordt en dagen lang ongezuurde brooden zullen worden gegeten. Uit nieuw vaatwerk wordt gegeten en gedronken; nieuwe kleederen worden gedragen en in de Synagogen wordt door gebed en lofzang ook de mensch innerlijk vernieuwd. Hoe vroolijk staan onze knapen rond het vuurtje; dat is geen onderdrukt volk meer, dit is een volkje dat van dat andere brood des levens, van de Nederlandsche vrijheid heeft genoten. En verderop, in dat andere straatje, staan achter de karren met speelgoed voor de feestdagen, de Joodsche vaders en moeders, het groote geheim nog altijd oplossend, waarvoor Multatuli in zijn Wouter-geschiedenis reeds geen verklaring kon vinden. Inlandsche geldrouleering zonder buitenlandschen toevoer! Ziet ge het Joodsche moedertje in haar omslagdoek op den voorgrond? Zij sjachert nu, om vijftien stuivers daags verdiendste voor haar gezin thuis te brengen. Zij spreekt een dialect, dat ons mooi Hollandsch het gutturale van een Oostersche taal verleent. Maar toch, respecteer haar. Als zij de moeder niet is, dan zal zij zeker de grootmoeder zijn van mannen, die hun vaderland en hun ras beiden tot ver over de grenzen zullen doen eerbiedigen.

Men zegt wel, dat elk land de Joden heeft die het verdient: zoo dit waarheid is, dan heeft Nederland ten deze zeker zeer groote verdienste. Zijn Joden staan mede aan de spits der beschaving, kunnen in eenen adem genoemd worden met de uitstekendste mannen van het Nederlandsche ras.

Overneming verboden.

BERNARD CANTER.

Foto Heitmeier.

TEGEN PASCHEN IN DE AMSTERDAMSCH E JODENBUURT.
HET VERBRANDEN VAN HET OUDE BROOD OP DE STRAAT.

HET 6-METER JACHT NEERLANDIA VI.

EIGENDOM VAN HET SYNDICAAT NEERLANDIA.

DIT jacht, gebouwd volgens de voorschriften van de Internationale Zeilwedstrijd-Unie, is hoo dzakelijk gebouwd om dit jaar de Nederlandsche kleuren te vertegenwoordigen in den wedstrijd om de Coupe du Cercle de la Voile de Paris, welke wedstrijd 7 Juli a. s. in de Solent zal worden gehouden. De Coupe werd het vorige jaar te Kiel door het 6-meterjacht Bunty gewonnen d.e. o. a. als tegenpartij had Neerlandia V, welke een zoodanig mooi figuur maakte, dat zich onmiddellijk na afloop der Kieler Week een bekend Duitsch jachteigenaar voordeed om haar te koopen. Neerlandia V won alleen in de wedstrijden in Nederland en België tien verschillende prijzen, een feit dat geen ander Nederlandsch jacht haar heeft kunnen nadoen. De nieuwe Neerlandia, de zesde van dien naam, heeft zich kort geleden verschillende keeren tegen haar voorgangster gemeten en heeft, in aanmerking genomen de bekende snelle eigenschappen van de laatste in het begin geen gemakkelijke taak gehad het van Neerl. V te winnen. Voor een groot deel lag dit h.eraan, dat de eigenschappen van het nieuwe jacht nog niet bekend waren en hare zeilen nog niet goed stonden. Ten laatste mocht het haar volkomen gelukken de Neerlandia te kloppen.

Neerlandia VI is aan de werf van de Vries Lentsch te Nieuwendam gebouwd en hare slanke lijnen doen het oog aangenaam aan. Hopen wij dat de wakkere pogingen van de onvermoeibare eigenaren, die reeds zoo dikwijls den Nederlandschen naam op zeilsportgebied in het buitenland hoog hebben gehouden, thans met een volkomen succes mogen bekroond worden en de Coupe naar Nederland wordt gebracht. Den bouwmeester de Vries Lentsch komt reeds lof toe voor de keurige afwerking van dit jachtje, doch ook hem worde een volkomen succes in den wedstrijd in Engeland ten zeerste toegewenscht.

Overneming verboden.

DE UITVINDER VAN DE GUILLOTINE.

AL is het waar, dat Dr. Guillotin, als lid van de Assemblée Nationale, in de zitting van 1 December 1789 het voorstel deed, de voltrekking van het doodvonnis voor alle veroordeelden op dezelfde wijze te doen geschieden, al is het waar, dat deze afgevaardigde toen sprak van onthoofden door middel van een eenvoudig mechanisme, is het toch historisch onjuist, Dr. Guillotin als den uitvinder van de guillotine te beschouwen.

Eerst den 3den Juni 1791 besloot de Nationale Vergadering — nu op voorstel van Lepeletier de Saint-Fargeau —, dat ieder ter dood veroordeelde onthoofd zou worden. Doch hoe gemakkelijk het ook viel, een dergelijk besluit te nemen, moeilijker was het, een manier van onthoofden te bedenken, welke, snel en zeker werkend, het slachtoffer onnoodige martelingen besparen zou!

De Vergadering wendde zich daartoe tot den secretaris van de Academie van Chirurgie, Dr. Antoine Louis, die in een uitvoering en — hoe kon het in dien tijd anders? — zeer breedsprakig

Foto Elfrinkhoff.

HET 6-METERJACHT NEERLANDIA VI.

rapport eene beschrijving gaf van eene machine, waarvan hij in oude boeken eene afbeelding 1) gezien had. Dit rapport werd zonder discussie aangenomen en verscheen 20 Maart 1792 in den „Moniteur“.

Restte slechts de machine te maken. Dr. Louis stelde zich daartoe, volgens de hem verstrekte opdracht, in verbinding met den mr. timmerman Guidon, die eene begroting indiende van 5600 francs, daar het — zooals hij betoogde — uiterst lastig zou zijn, voor zulk een griezelig karwei werklieden te vinden.

Daar „sieur“ Guidon te duur was, droeg Dr. Louis het werk op aan den... pianofabrikant Tobias Schmidt en deze had den 17den April van dat jaar de machine gereed. Dien dag had in tegenwoordigheid van verschillende leden der Vergadering en van de doktoren Louis, Cullerier, Pinel, Cabanis en Guillotin, eene „proef“-terechtstelling plaats met een drietal lijken, welke uitmuntend voldeed. En acht dagen later functioneerde de guillotine reeds. De eerste, die zijn hoofd daaronder liet, was de bandiet Jacques Nicolas Pelletier.

Welke naam moest nu aan deze machine gegeven worden? Zou men haar noemen naar Dr. Louis: Louison of Louissette? Of naar dengene, die

het eerst deze wijze van terechtstelling ter sprake bracht, dus naar Guillotin? Of naar den voorzitter der Nationale Vergadering? In de bladen van die dagen werd over dit onderwerp een heftige pennestrijd gevoerd en men stelde zelfs voor, het instrument te noemen naar den man, die aan de „tyrannie“ den zwaarsten slag had toegebracht, naar Mirabeau. De naam Mirabelle klonk dan ook lang niet kwaad.

Doch het publiek koos den naam van guillotine en zoo is ook thans nog de machine bekend.

Dr. Guillotin, den 28sten Mei 1738 te Saintes geboren, stierf den 26sten Maart 1814 te Parijs. Hij moet een zeer zachtzinnig mensch zijn geweest, een vreedzaam revolutionair, die tijdens den Terreur op alle mogelijke manieren de slachtoffers van het schrikbewind trachtte te helpen. Zoo had de graaf de Mercé, ter dood veroordeeld, in een brief den dokter gesmeekt, voor zijne vrouw en kinderen, die uitgeweken waren, te willen zorgen. De brief viel Fouquier-Tinville in handen en men vroeg Guillotin de verblijfplaats van deze familie. Toen hij weigerde die te noemen, werd hij gearresteerd; de val van Robespierre redde Dr. Guillotin van de guillotine. Hij is voorts bekend als een groot ijveraar voor de vaccinatie.

HET BELGISCHE VORSTENPAAR OP DE GENTSCHEN TENTOONSTELLING.

Foto van Kreveld.

DE HOOFDINGANG VAN HET TUINBOW-PALEIS OP DE GENTSCH
TENTOONSTELLING.

Tijdens het keizerschap werd de dokter, die zich in een café niet gunstig over Napoleon uitgelaten had, daarover door den prefect van politie onderhouden.

— Waarom bemint gij den keizer niet? vroeg deze en het antwoord luidde: — Omdat ik hem niet beminnelijk vind.

Het is hem steeds een ergernis geweest, dat zijn naam aan „de weduwe” 2) verbonden is gebleven.

Zutphen.

A. C. JAGER.

1) De gravure van Aldeger o. a., welke dateert van 1553.

2) Van de vele bijnamen, welke de guillotine spoedig kreeg, heeft die van „la veuve” tot heden stand gehouden.

Overneming verboden.

DE FLORALIES TE GENT.

GENT is de bloemenstad voor België, zij is wat Haarlem voor Nederland is. Wordt er bij onze zuidelijke naburen van bloemen gesproken, dan denkt men aan Gent, evenals men hier te lande aan Haarlem denkt, wanneer er sprake is van bloembollen.

Het groote verschil bestaat hierin, dat de Gentsche kulturen voornamelijk kasplanten omvatten, terwijl die van Haarlem en omstreken zich bepalen tot bol- en knolgewassen. Reeds sinds meer dan een eeuw is te Gent gevestigd de „Société Royale d'Agriculture en de Botanique de Gand”, een van de grootste en invloedrijkste Tuinbouw-Maatschappijen van Europa en sinds meer dan een halve eeuw houdt deze Maatschappij iedere vijf jaar een groote tuinbouw-tentoonstelling.

Deze tentoonstellingen, die in heel Europa bekend zijn als de „Floralies de Gand” worden steeds als gebeurtenissen op Tuinbouwgebied beschouwd. De groote kweekers van heel Europa bewaren hun voornaamste nieuwe planten om die voor het eerst te Gent tentoon te stellen, overtuigd als zij zijn, dat zij dan onder de oogen komen van alle eerste vakgenooten en beoordeeld worden door de bekwaamste vakmannen.

Sinds jaren toch is het een gewoonte van de Gentsche Maatschappij om de eerste autoriteiten op Tuinbouwgebied tot lid der internationale jury uit te noodigen; zoo zijn dit dan ook samenkomsten van de voormannen van het tuinbouwvak van de geheele wereld; een uitnodiging als jurylid wordt dan ook steeds als een onderscheiding beschouwd.

Deze keer viel de opening der Floralies samen met die van de Groote Wereldtentoonstelling en waren zij luisterrijker dan ooit. Tot dit jaar werden zij steeds gehouden in de ruime zalen van het Casino, doch nu heeft men er op de Groote tentoonstelling een blijvend feestgebouw voor gezet, dat niet minder dan Frs. 1.750.000 heeft gekost. In dit gebouw bevindt zich een bloemenhal, die een oppervlakte heeft van 14.000 M². en een verwarmde ruimte van 6000 M². In de eerste vindt men een overvloed van allerhande bloemplanten, vooral Azalea's en Rhododendrons, in de tweede een kern van de fijnste tropische blad- en bloemplanten alsmede een schat van de prachtigste en kostbaarste Orchideëen. Het geheel is een bloemenpracht, zooals men zich moeilijk

Foto van Kreveld.

BLOEMENPRACHT IN HET TUINBOW-PALEIS OP DE TENTOONSTELLING
TE GENT.

EEN MOOIE VERZAMELING SERINGEN, SMAAKVOL GERANGSCHIKT.

denken kan en die onbeschrijflijk is.

Voor ons Nederlanders is vooral van belang de mooie collectieve inzending uit Aalsmeer, die een overvloed van de prachtigste Seringen en Rozen in de grootste volmaaktheid doet zien en welke gerangschikt is op een wijze, die alles op deze tentoonstelling overtreft.

De Floralies zijn een schitterende inleiding tot de Gentsche tentoonstelling en de Nederlanders hebben er op waardige wijze hun naam weten hoog te houden.

E. TH. W.

Overneming verboden.

„LUILAK”.

DE „lange” week voor Pinksteren wordt geopend met Hemelvaartsdag en gesloten door Luilak.

Luilak... de dag, die volgens een dichtertlijk aangelegd historicus als een herat Pinksteren voorafgaat, draagt zijn naam slechts overdrachtelijk, zooals vele lezers zeker door persoonlijke overvinding wel getuigen of bevestigen kunnen.

Sedert overoude tijden offert de jeugd en de halfwassen jongelingschap er de zoete nachtrust aan op om reeds bij het grauwen van den morgen in troepen groot en klein langs 's heeren straten te trekken of naar buiten te gaan. Maar de morgenstond legt hun geen „rozen” in den mond, doch wel 't volgende overal uitgegalmde liedje:

Luilak
Slaapzak
Beddejak
Kermispop

Staat om negen uren op.

En dat gezang ging of gaat gepaard met het gooien van zware keien, waaraan in de steeds opgebroken straten van het Amsterdam van voorheen wel evenmin gebrek zal geweest zijn als thans in het Amsterdam van heden — tegen pasgeveride deuren en blinden, het slaan van deksels en het ophangen van bossen brandnetels, doode katten, honden of ratten aan deurknoppen of schellen.

Luilak was vooral in Amsterdam gevierd en misschien worden nog wel de oude traditioneele trakteerpartijen in gewijzigden vorm in cere gehouden op kantoren, ateliers of werkplaatsen.

Want wie dien morgen als laas'te binnentrad, moest eraan... die was de luilak... en was verplicht voor zijn langslapen te boeten door een tractatie.

Vroeger verheugden zich de warme bollen op naaiwinkels en de slokjes op de werkplaatsen, met de drieduitskorstjes in de scholen in een algemeene luilak-reputatie, thans zullen zij — de slokjes uitgezonderd — wel door andere delicatessen vervangen zijn.

Oude geschriften zeggen van den luilaksmorgen, dat de laatste groenschuit op de Amsterdamsche groentemarkt totaal uitgeplunderd werd, dat de lieve jeugd elkaar met distels en brandnetels begroette, dat de stedelijke regeering zich zelf gedrongen

EEN OFFICIER
DER ITALIAAN-
SCHE CAVALE-
RIE, ACHTERSTE-
VOREN EEN BERG
AFGAAND.

des lands den 9^{en} Mei geopend worden met eene, gehouden door de Afdeling Amsterdam der Ned. Mij voor Tuinbouw en Plantkunde. Deze expositie nu staat geenszins in verband met het z.g. Plan 1913, doch heeft plaats ter viering van het veertig jarig bestaan der afdeling. Zij zal echter een geheel bijzonder karakter dragen en daardoor voor velen belangrijk zijn, daar men zich voorstelt er te laten zien hoe uitstekend bloemen en planten zich voor artistieke versieringen leenen.

Wanneer bij feestelijke gelegenheden een zaal of zelfs een salon of huiskamer versierd moet worden, dan neemt men nog maar al te vaak een decorateur in den arm, die dan een plan daartoe maakt. In den regel nemen bloemen en planten bij zulke versieringen een voorname plaats in, doch de bloemisten zijn dan gewoonlijk ongeschikt aan de decorateurs en moeten hun materiaal maar al te dikwijls daar plaatsen, waar het niet past en onvoldoende tot zijn recht komt, omdat hij, die het plan maakte, niet genoeg bekend is met de indruk die de levende plant in een versiering maakt.

„Tentoonstelling van artistieke Planten- en Bloemenversieringen” noemt de Amsterdamsche Afdeling deze expositie, zij moet dus als het ware een Kunstuiting zijn, zij moet toonen, hoeveel mooier en kunstvoller de versieringen kunnen zijn, wanneer die worden opgedragen aan hen, die in alle onderdeelen met bloemen en planten bekend zijn.

Een zware, doch zeker dankbare taak hebben de inzenders te vervullen, doch ongetwijfeld eene, die hen ten volle is

toevertrouwd. Het in Nederland vervaardigde bloemwerk kan met het beste, dat in geheel Europa vervaardigd wordt, wedijveren en staat, volgens de meening van bevoegde buitenlandsche beoordeelaars, zelfs bovenaan. Zij, die de internationale bloemententoonstellingen te Berlijn en te Londen hebben bezocht, zullen allen moeten bekennen, dat de Nederlandsche afdelingen in rangschikking, die van alle andere landen overtroffen en de buitenlandsche vakpers is eenparig geweest om de kunstopvatting der Hollanders te roemen, die bij deze gelegenheden tot uiting kwam.

Aan deze opvatting in de meest verschillende vormen volle recht te doen wedervaren is dan ook het doel van de in Amsterdam te houden tentoonstelling.

Bij de beoordeeling zal niet, zooals bij de tot nu toe gehouden tentoonstellingen, voornamelijk naar de kwaliteit van het gebruikte materiaal gevraagd worden, doch de eerste eisch zal zijn, dat het tot een werkelijk artistiek geheel verwerkt is. Men zal dus van 9 tot 22 Mei in Bellevue kunnen zien, wat er met goede smaak van mooie planten en bloemen te maken is en velerlei zullen de kunstuitingen zijn, want naast een groote feestzaal- versiering zal men de intieme pracht van een versierde slaapkamer eener bruid kunnen bewonderen, en ook zal er gelegenheid zijn om waar te nemen op welke wijze een bloemist zich denkt, dat het verschil moet zijn tusschen een versierd kantoor ter gelegenheid van het jubileum van den chef en dat van een huiskamer door de kinderen versierd, wanneer moeder verjaart. Behalve deze zullen er nog tal van de meest uiteenlopende versieringen worden aangebracht. Dat er ook een bijzondere

wedstrijd zal zijn in bloemenarrangementen spreekt wel van zelf en waar de beste binders in ons land hun medewerking hebben toegezegd, daar kan superieur werk ook op dit gebied worden verwacht en waar de Orchideeën als de hoogste kunstuitingen van de natuur onder de bloemen worden beschouwd, daar zal ook een bijzondere tentoonstelling van deze planten worden gehouden.

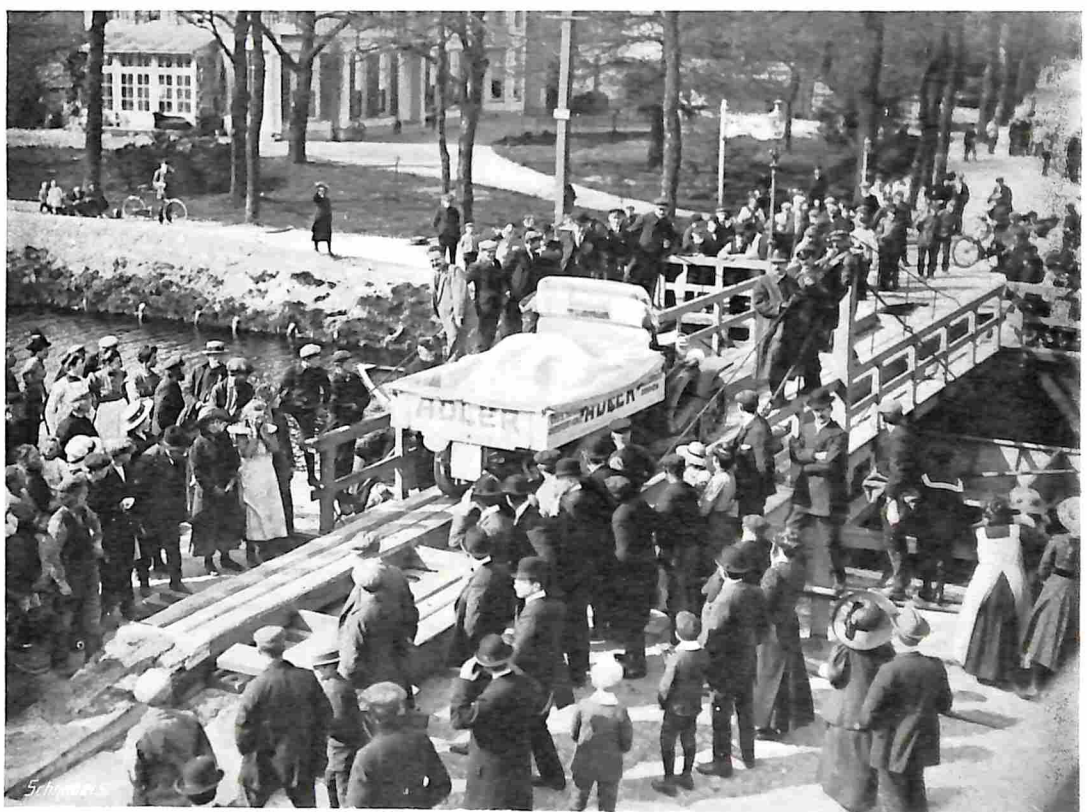
Wij overdrijven zeker niet, wanneer wij deze bloemententoonstelling een zeer belangwekkende noemen en ieder ernstig raden ze te bezoeken.

E. TH. W.

Overneming verboden.

VERTOONING IN
DE TULPENVEL-
DEN BIJ HILLEGOM
VAN 'T BIOSCOOP-
DRAMA „LA TULI-
PE D'OR” VOOR HET
TOESTEL VAN DE
FIRMA PATHÉ
FRÈRES

HET CONOURS DER AUTO-VRACHTWAGENS.

BRUG TE ASSEN, VERSTERKT, OM DE KOLOSSEN OVERTOCHT TE VERLEENEN

DE VOGELS EN HET VOLKSGELOOF.

IV.

WIJ weten, dat de *ekster*, om een huis vliegend, niet alleen twist en tweedracht voorspelt, maar zelfs de dood. In Pommeren was eens de buurman van Johann Paalman zwaar ziek. Eene zalf van den beesten-vilder te Damgarten kon nog helpen. Paalman reed er te paard heen. Ofschoon hij al 's morgens vroeg vertrokken was, kwam hij eerst 's avonds laat met de zalf terug, doch was doodsbleek en sprakeloos. Eindelijk kon hij weer vertellen, dat hij, van Damgarten terugkeerende, ontelbare menigte bonte vogels had gezien, die al schreeuwende om hem heen vlogen, zoodat het hem groen en geel voor de oogen werd. Bij de Löbnitzer mark waren zij verdwenen. In eene weide zaten twee *eksters*, die met elkaar schenen te spreken. Zijn paard bleef staan. Een der *eksters* klapwiekte, deed den bek wijd open, en riep: Paalman! gij moet sterven, en ligt na 8 dagen onder den grond, terwijl uw buurman weer gezond en frisch achter den ploeg gaat". Toen werd hij, zoo ging hij, voort, duizelig, en het scheen hem, of was hij op een groote heide, waarop hij rondwaalde. Hij wist niet, hoe hij thuis gekomen was doch dit wel, dat hij nu een man des doods was. Men trachtte hem dit echter uit het hoofd te praten. Drie dagen daarna stierf hij. Toen men hem vier dagen later naar het kerkhof bracht, was zijn buurman, door de zalf genezen, weer aan het ploegen.

Zoo lezen wij in Jahn „Aus Pommeren."

Ook de heksen nemen vaak de gedaante aan van dezen vogel. In sommige streken, zie Henne am Rhijn, beweert men, dat, als er negen *eksters* bij elkaar zijn, eene ervan eene heks is.

Eens schoot in Graubunderland iemand op een *ekster* en er viel eene halve vrouwenborst uit de lucht. Een jager, ergens in Oost-Zwitserland, om zijn misschieten door een *ekster* bespot, laadde zijn geweer met hagel, schoot op hem en raakte een poot. De gewonde vogel vloog in eene hut. De jager, des avonds terugkomende, ging in die hut, vond een vloer vol bloed, en de huisvrouw met een verbonden been voor het vuur zitten.

De vrouwen van het dorp Fanas, in Graubunderland, waren als heksen zeer berucht. Zij veranderden zich in katten en *eksters*. In de ravijn, waarin de Seezaplan bij Grusch ontspringt, vond iemand eens eene geheele schare *eksters*, waarvan de een tot den andere zeide: „losend es ist zit mer müssen ha ga d's mittag kocha", en vlogen toen heen.

Nog een ander voorval, als bewijs, uit Aarlen in Belgisch Luxemburg. Daar was het gebruikelijk op Zondag Laetare, die in het midden van den vastentijd valt, de zoogenaamde halfvastenharingen te eten. Dit lokte velen op dien dag naar de stad, o.a. ook een jonge schrijver uit Patz. Na de mis plaatste hij zich bij de kerkdeur, om hen, die er uit gingen, te zien. Eene groote, fraai gekleede vrouw ging langs hem heen, en stootte hem met den elleboog op de borst. Hij werd blind, doch weder ziende, toen zijn twee zusters, die bij hem waren, zijne oogen met koud water gewassen hadden. Naar huis gaande zat bij een zaagmolen eene *ekster*. De jongeling lokte hem, en hij vloog op zijn arm en was er niet af te jagen. Acht dagen zat hij daar, en at zooveel, dat hij ze niet genoeg voeren kon. Hij klaagde aan een geestelijke zijn nood. Deze verjoeg den vogel, en zeide hem dat hij op genoemden Zondag bij het gaan uit de kerk, geen wijwater had genomen, en dat hij bij den molen die *ekster* ongemoeid had moeten laten. (uit Gredt's Luxemburger Land).

Foto C. Steenbergh.

LIEFDADIGHEIDSDAG TE AMSTERDAM.

OFFERT HIJ UIT LIEFDADIGHEIDSZIN, OF
OMDAT HIJ WEET, DAT ZIJN COLLEGA HEM
IN DEZE HOUDING GAAT VEREEUWIGEN?

een linde bij Suderheistede, welke linde verdorde, toen Ditmarsch zijne vrijheid verloor, een *ekster* opnieuw zijn nest timmert, en vijf witte jongen krijgt, dan wordt het land weer vrij. —

FOLKLORUS.

Overneming verboden.

Foto C. Steenbergh.

HET 60-JARIG BESTAAN VAN HET CHRISTELIJK JONGELINGS-VERBOND.
GROEP VAN LEDEN VAN HET VERBOND IN DEN TUIN VAN HET CONCERTGEBOUW,
IN HET MIDDEN (MET GRIJZEN BAARD) DE VOORZITTER Ds. G. J. VAN NOORT.

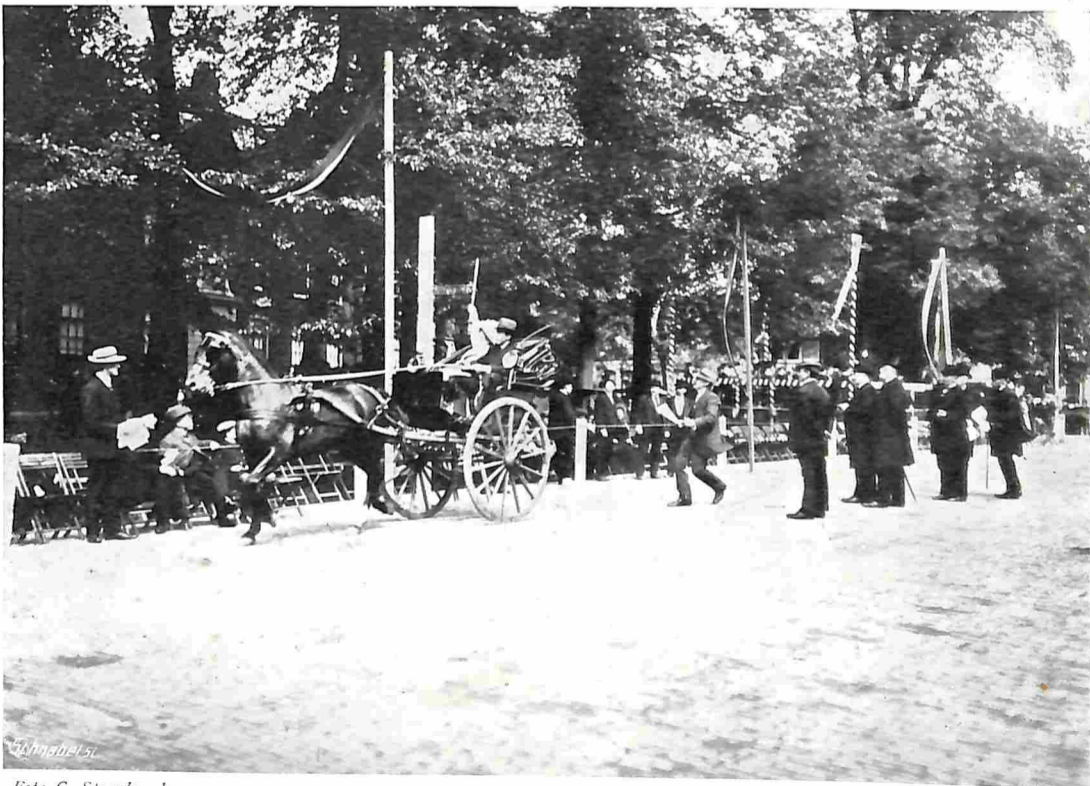

Foto C. Steenbergh.

DE ONAFHANKELIJKSFEESTEN TE HOORN.
DE RINGRIJDERIJ VAN 4 MEI L.L., OP DE GEDEMPTE TURFHAVEN.